

Sauli Okker

OULUN RUOHONJUURITASON KULTTUURIOSALLISTUJIEN LÄHTÖKOHDAT OULU2026-KULTTUURIPÄÄKAUPUNKI- VUOTEEN

Tiivistelmä

Oulu (yhdessä 39 kunnan ja muun kaupungin kanssa) on valittu vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungiksi (Oulu2026). Oulu2026 tavoittelee osallistamaan alueen asukkaita mukaan kulttuuripääkaupunkivuoden toteutukseen. Tässä artikkelissa tarkastellaan kulttuurin ruohonjuuritasoa, eli kulttuurin parissa aktiivisten kansalaisten luovaa ja omaehtoista kulttuuriosallistumista.

Artikkeli tutkii, millaista on ruohonjuuritason kulttuuriosallistuminen Oulussa, miten kiinnostuneita ruohonjuuritason kulttuuriosallistujat ovat osallistumaan Oulu2026:n toteutukseen ja onko Oulu2026 tavoittanut ruohonjuuritason kulttuuriosallistujia. Aineisto (N=2752, analysoitu otos N=1327) kerättiin vuonna 2022 osana Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen Oulu2026:n seuranta- ja arviointitutkimusta. Analyysissä käytettiin sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä.

Tulokset osoittavat, että Oulun kulttuurin ruohonjuuritasolla kirjoitetaan runoja, luodaan kuvataiteita, harrastetaan laulua sekä osallistutaan bänditoimintaan ja harrastelijateattereihin. Lisäksi ruohonjuuritason kulttuuriosallistujat ottavat osaa kolmannen ja neljännen sektorin kentillä. Ruohonjuuritason kulttuuriosallistujat ovat erittäin kiinnostuneita osallistumaan Oulu2026-vuoden toteutukseen, mutta verrattuna taiteen ja kulttuurin ammattilaisiin, Oulu2026 ei ole vielä tavoittanut heitä.

Asiasanat: kulttuuriosallistuminen, omaehtoinen, ruohonjuuritaso, Oulu2026, ECOC

Johdanto

Oulu on valittu Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2026 (jatkossa Oulu2026). Euroopan kulttuuripääkaupunkien (*European Capital of Culture*, ECOC) tavoitteena on kaupunkien omien strategioiden mukaisesti määriteltyjen yhteiskunnallisten kehitystavoitteiden edistäminen kulttuurin avulla. Erityiseksi tavoitteeksi nostetaan kulttuuritarjonnan saanti-

ja osallistumismahdollisuuksien laajentaminen (Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 445/2014/EU, 2. artikla). Vuodesta 2005 alkaen ECOC-kaupunkien valintakriteereissä on korostettu osallistumisen merkitystä, mikä on lisännyt myös osallistumistavoitteiden toteutumisen arvioinnin painoarvoa (Luonila ym., 2024, s. 58).

ECOC-kaupunkeja on tutkittu laajasti erityisesti osallistumisen näkökulmasta (Kajdanek ym., 2023; Vujičić ym., 2023; Jancovich &

Hansen, 2018; Hudson ym., 2017; Liu, 2014; Fitjar ym., 2013; Lähdesmäki, 2013; Ertiö, 2012; Boyko, 2007). Tutkimukset osoittavat, että kulttuuripääkaupunkivuodet ovat edistäneet kansalaisten kulttuuri-osallistumista ja lisänneet kiinnostusta kulttuuria kohtaan (Vujičić ym., 2023, s. 721; Liu, 2014; Fitjar ym., 2013, s. 79; Ertiö, 2012). Samalla on kuitenkin raportoitu kriittisiä näkökulmia. Esimerkiksi osa kansalaisista on kokenut jääneensä sivuun ohjelman toteutuksesta, ja osallistumisen on havaittu painottuneen tietyille ryhmille tai alueille (Vujičić ym., 2023, s. 721–722; Jancovich & Hansen, 2018; Hudson ym., 2017, s. 1544; Liu, 2014, s. 994; Lähdesmäki, 2013; Boyko, 2007).

Suomessa edellinen ECOC-kaupunki oli Turku vuonna 2011. Tuolloin raportoitiin, että yksilöt, perheet, työyhteisöt ja yhdistykset osallistuivat kulttuurivuoden tapahtumiin monipuolisesti, niin yleisönä kuin tuotantoon osallistuen (Ertiö, 2012). Toisaalta tutkimuksessa nousi esiin myös, kuinka osa kaupungin ruohonjuuritason kulttuuritoimijoista kokivat panoksensa kaupungin kulttuuriin jääneen huomiotta kulttuuripääkaupunkivuoden toteutuksessa, joskin kritiikissä oli kyse myös laajemmasta kaupallisuudesta ja uusliberalismia vastustavasta aktivismista (Lähdesmäki, 2013).

Oulu2026 on huomionut kansalaisten osallistumisen jo kulttuuripääkaupunkinimityksen hakuvaiheessa. Hankkeen tavoitteet, teemat ja ohjelmalinjat määriteltiin siten, että paikalliset asukkaat osallistuivat suunnitteluun (Hakukirja, 2021, s. 85). Tämä prosessi johti hakukirjan (2021) luomiseen, joka toimii tulevana vuosina toteutettavan kulttuuriohjelman runkona. Hakukirjassa (2021) Oulu2026 tunnistaa taiteen ja kulttuurin ammattilaisten lisäksi paikalliset asukkaat *yhteiskehittäjiksi*. Yhteiskehittämisen Oulu2026 määrittelee kulttuuriohjelman laajentamiseksi ja syventämiseksi taiteilijoiden, yhteistyökumppaneiden ja asukkaiden kanssa (Luonila ym., 2024, s. 31; Hakukirja, 2021, s. 5 & 72).

Oulu2026-kulttuuriohjelma pyritään rakentamaan siten, että asukkaat eivät ainoastaan kokisi kulttuuria passiivisesti, vaan heidät halutaan mukaan myös aktiivisina osallistujina,

vapaaehtoisina ja tekijöinä (Hakukirja, 2021, s. 88). Lisäksi ohjelman muodostamiseen liittyy matalan kynnyksen ohjelmahaku, joka on suunnattu niin sanotulle ruohonjuuritasolle, kuten Hakukirjan esimerkkien mukaan kaupunginosa-aktiiveille ja työpaikkojen kahvihuoneporukoille (Hakukirja, 2021, s. 72).

Tämän artikkelin tavoitteena on tunnistaa, mitä ruohonjuuritason kulttuuri-osallistuminen on Oulussa ja miten he suhtautuvat lähestyvään Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoteen. Tutkimus kysyy seuraavaa: *Keitä ruohonjuuritason kulttuuri-osallistujat ovat ja millaista omaehtoista osallistumista ruohonjuuritasolla ilmenee, sekä kuinka kiinnostuneita he ovat osallistumaan kulttuuripääkaupunkivuoden toteutukseen ja onko Oulu2026 onnistunut tavoittamaan heidät?*

Laadullisia ja määrällisiä analyysimenetelmiä hyödyntävän artikkelin aineistona käytän Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen tuottamaa kyselyaineistoa, joka kerättiin vuonna 2022 osana Oulu2026-kulttuuripääkaupunkivuoden seuranta- ja arviointitutkimusta. Oulu2026:n vaikutusten seurantaa varten kysely toistetaan vuosina 2025 ja 2027.

Ruohonjuuritason kulttuuri-osallistuminen

Osallistava Oulu2026

Oulun kulttuuripääkaupunkivuoden päätavoitteena on toteuttaa ”kulttuuri-ilmastomuutos”, jossa teknologiakaupunkina tunnettu Oulu muuntuu vahvemmin kulttuurikaupungiksi. Osana tavoitetta Oulu2026 pyrkii vahvistamaan pysyvästi alueellista yhteisöllisyyttä (Hakukirja, 2021, s. 7–8). Tavoitteisiin pyritään lisäämällä ja vahvistamalla osallisuutta alueella (Luonila ym., 2024, s. 58–59; Pekkarinen, 2023, s. 242; Hakukirja, 2021, s. 85–91).

Osallistuminen liittyy läheisesti osallisuuden käsitteeseen, ja käsitteitä käytetään toisinaan toistensa synonyymeinä. Esimerkiksi englanninkielinen käsite *participation* viittaa toisinaan sekä osallistumiseen että osallisuuteen (Virolainen, 2015, s. 18). Yleisimmillään osallistumisella viitataan yhteiskunnalliseen osallistu-

miseen (Anttiroiko, 2003, s. 14; Kumpulainen & Husu, 2020, s. 27).

Osallisuus viittaa kokemukseen kuulumisesta yhteisöön, paikkaan tai osaksi jotain ryhmää, ja on yksilölliseen kokemukseen pohjautuvaa (Virolainen, 2015; Anttiroiko, 2003, s. 16). Osallistuminen rakentaa osallisuutta, vaikka ei suoraan johda kokemukseen osallisuudesta (Karttunen ym. 2020; Kiilakoski ym., 2012). Osallisuus edellyttää mahdollisuutta osallistua itselle merkitykselliseen toimintaan (Karttunen ym., 2020). Tomi Kiilakoski ja Marika Tervahartiala (2015) ovat määritelleet osallisuuden yhdistelmäksi tunnustettua asemaa, osallistumisesta syntyvää toimintaa ja tätä kautta rakentuvaa osallisuuden kokemusta.

Oulu2026:n kohdalla alueellista osallisuutta pyritään lisäämään kulttuuriosallistumisen kautta (Hakukirja, 2021). Kulttuurin on tunnistettu jo pitkään olevan myös keskeinen voimavara, kun kaupunkeja halutaan kehittää ja uudistaa (Cerisola & Panzera, 2022; Kalliomäki & Vahlo, 2017; Kumpulainen ym., 2024; Landry, 2000). Vaikka tutkimuksissa sanoitetaan kaupunkien kehittämistä eri käsitteiden, kuten luovien kaupunkien, yhteiskehittämisen tai aluekehittämisen kautta, niitä yhdistää paikallisten asukkaiden osallistamisen tärkeyden painottaminen (Kumpulainen ym., 2024, s. 81; Cerisola & Panzera, 2022, s. 1256–57; Markusen & Gadwa, 2010, s. 285; Landry, 2000, s. 107).

Euroopan kulttuuripääkaupunkien kohdalla pysyvien vaikutusten saavuttamiseksi asukkaiden osallistamisen toteutusvaiheessa on tunnistettu olennaiseksi toimenpiteeksi (Kajdanek ym., 2023, s. 15; Liu, 2017, s. 665–666; Boyko, 2007, s. 174). Viimeaikaisessa kulttuurivetoista aluekehitystä käsittelevässä tutkimuksessa nostetaan esiin myös niin kutsuttu ”ruohonjuuritaso”, erityisesti kun pyritään saamaan pysyviä yhteisöllisiä vaikutuksia aikaan (Luonila ym., 2023).

Kulttuurin ruohonjuuritaso

Ruohonjuuritason käsitettä ei ole määritelty yhtenäisesti tai täsmällisesti. Usein se yhdistetään aktivismiin (esim. Fu & Distelhorst, 2018; Gra-

vante & Poma, 2022; Lähdesmäki, 2013) tai kansalaisyhteiskunnan toimijoihin, jotka ovat osallistavan politiikan kohteena (Mäkinen, 2019). Ruohonjuuritason toimintaa kuvataan usein ”alhaalta ylöspäin” suuntautuvaksi (Lähdesmäki, 2013), jolloin määritelmä on lähellä niin kutsuttua neljättä sektoria. Neljäs sektori viittaa kansalaisosallistumiseen, joka tapahtuu perinteisten yhdistysten ja järjestöjen ulkopuolella. Alun perin neljännellä sektorilla tarkoitettiin välittömän elämämpiirin—kuten perheen, naapureiden ja ystävien—keskinäiseen yhteistoimintaan, mutta tällä hetkellä neljännen sektorin määrittelyä hallitsee toiminnan kytkeytyminen sosiaaliseen mediaan ja aktivismiin. (Mäenpää & Faehnle, 2021.)

Kulttuurin yhteydessä ruohonjuuritasolla kuvataan myös paikallistason taiteilijoiden yhteistyöverkostoja (Chou, 2012). Suomessa paikallisesta kulttuuritoiminnasta puhuttaessa keskeinen käsite on vapaa kenttä, joka viittaa valtionosuusjärjestelmän ulkopuolisiin taiteen ja kulttuurin *ammattilaisiin*. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa apurahoja hakevat taiteilijaryhmät ja freelance-taiteilijat. Yksilötasolla vapaan kentän toimijat ovat usein itsenäisiä ammattilaisia, joiden työ perustuu harkinnanvaraiseen tukeen tai projektimuotoiseen rahoitukseen. (Kangas & Pirnes, 2015, s. 90, 95; Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2011, s. 8.) Taiteen ja kulttuurin ammattilaisuuden määritelmä ei ole yksiselitteinen, mutta ammattitaiteilijuuden kriteereiksi luetaan usein ammatti- tai etujärjestön jäsenyys, tekijänoikeuskorvauksien ansaitseminen, taiteilijakoulutus sekä apurahan saaminen (Hirvi-Ijäs ym., 2021, s. 27; Rensujeff, 2014, s. 19–20). Toisaalta UNESCO:n määritelmä painottaa taiteilijuutta subjektiivisena kokemuksena (Unesco, 1980; ks. myös. Talaskivi, 2020, s. 8).

Toisinaan ruohonjuuritason toimijoihin viitataan myös englanninkielisellä *underground*-käsitteellä, jolloin vastakohtaksi esitetään ylätasoa (*upperground*), jolla tarkoitetaan esimerkiksi luovien alojen yrityksiä ja muita vakiintuneita organisaatioita (Cohendet ym., 2011). Ruohonjuuritasolla on kuvailtu myös alakulttuureista, naapurustoista ja paikallisista yhtei-

söistä koostuvaa kulttuuritoiminnan aluetta (Ruokolainen, 2017, s. 62). Alakulttuurilla on perinteisesti viitattu nuoriso- ja populaarikulttuurin ilmiöihin kytkeytyvään kulttuuritoimintaan (Williams, 2011).

Kulttuurin ruohonjuuritasoa käsittelevien tutkimusten yhteisenä piirteenä on pyrkimys kuvata kulttuurin ”alatasoja”, eli paikallisesti kansalaisten välittömässä elinpiirissä tapahtuvien luovien yksilöiden (pro)aktiivista kulttuuriosallistumista. Näille ”alatasoille” vastaakohtana näyttäytyvät vakiintuneet ja formaalit kulttuuri-instituutiot sekä kaupallinen toiminta. (Cohendet, 2011; Lähdesmäki, 2013; Luonila ym. 2023; Ruokolainen, 2017.) Ruohonjuuritasolla viitataan toisinaan myös ammattilaisiin, esimerkiksi kun he itseorganisoituvat tukeakseen yhteisiä ”alhaalta ylöspäin” suuntautuvia kulttuuripoliittisia tavoitteita (Chou, 2012). Tässä artikkelissa ruohonjuuritaso rajataan koskemaan paikallistasolla tapahtuvaa, ei-ammattilaisten aktiivista, itsenäistä sekä omaehtoista kulttuuriosallistumista.

Ruohonjuuritason aktiivinen ja omaehtoinen kulttuuriosallistuminen

Osallistumisen käsitteen käyttö edellyttää sen tarkkaa määrittelyä, sillä se kattaa monia tasoja ja muotoja (Kumpulainen & Husu, 2020, s. 27; Virolainen, 2015). Osallistuja, jonka motiivina toimii toimijan omat intressit, on *aktiivinen osallistuja*, kun taas toimijan ulkopuolisista intresseistä lähtevä osallistuminen on *aktivoivaa osallistamista* (Siisiäinen, 2010, s. 11; 2014). Tässä artikkelissa keskityn aktiiviseen kulttuurin kautta tapahtuvaan osallistumiseen ja tarkoitan osallistumisella kulttuuriosallistumista.

Osallistumisen kohdalla puhutaan esimerkiksi osallistumisesta kulttuuripalveluiden kuluttajana, kuten osallistumista museoiden, näyttelyiden tai taidetapahtumien asiakkaana (esim. Chan & Goldthorpe, 2007; Katz-Gerro & Jaeger, 2013) tai julkisten kulttuuripalveluiden käyttämiseen (Kangas ym., 2018). Osallistumisen yhteydessä puhutaan myös passiivisesta tai aktiivisesta osallistumisesta, jolloin passiivisella tarkoitetaan esimerkiksi yleisönä toimimista

ja aktiivisella luovaa osallistumista. Suomessa kulttuuritilaisuuksissa yleisönä toimiminen käsitetään myös aktiiviseksi osallistumisen muodoksi (Pirnes, 2021, s. 225).

Aktiivisuuden mittarista ei ole tarkkaa määritelmää, mutta esimerkiksi viikoittain osallistuvia luonnehditaan hyvin aktiivisiksi (Kangas ym. 2018, s. 24) kun taas viikoittain osallistuvia aktiivisiksi (Virolainen 2015, s. 63). Aktiivisuutta ei kuitenkaan tulisi mitata vain ajallisesti. Aktiivisuuden sosiaalinen ulottuvuus tulisi myös huomioida, sillä esimerkiksi ikäihmisten kohdalla järjestötoimintaan osallistumisen on nähty olevan hyvä aktiivisuuden mittari (Järvelä & Rosenqvist, 2007, s. 22).

Yleisönä osallistumisen rinnalla puhutaan erikseen myös osallistumisesta, joka on *omakohtaista* (Pirnes, 2021, s. 225; von Brandenburg, 2008, s. 19) tai *omaehtoista* (Pirnes, 2021, s. 227; Kangas 2018, s. 33; Pynnönen & Mitchell, 2012, s. 159). Omaehtoisuuden voi käsitellä myös kansalaislähtöisenä ”alhaalta ylöspäin” suuntautuneena osallistumisena (Kangas ym., 2018, s. 33–34). Toisinaan näistä puhutaan myös ristiriitaisesti samaa tarkoittaen (Pirnes, 2021, s. 225, 227). Yhdenmukaisuuden vuoksi, ja toisaalta siksi että käsittelen ”alhaalta ylöspäin” suuntautunutta ruohonjuuritason osallistumista, puhun tässä omaehtoisuudesta omaehtaisuuden sijaan.

Omaehtoisuudella tarkoitetaan luovaa harrastamisen muotoa, joka on yksilön toiminnallisuuden kannalta aktiivisempaa ja tuottavampaa kuin esimerkiksi osallistuminen yleisönä. Omaehtoista osallistumista ovat esimerkiksi maalaaminen, valokuvaus, käsityöt, soittaminen ja laulaminen. (Pirnes, 2021, s. 225; Pynnönen & Mitchell, 2012, s. 159; von Brandenburg, 2008, s. 19.) Myös ikäihmisten on havaittu olevan erittäin aktiivisia omaehtoisia osallistujia (Pynnönen & Mitchell, 2012, s. 159).

Kulttuuripoliittisessa keskustelussa omaehtoisien harrastamisen kautta tapahtuvaa osallistumista kutsutaan myös luovaksi osallistumiseksi. Luova osallistuminen tarkoittaa aktiivista sitoutumista taide- ja kulttuuritoimintaa, kuten taiteen ja kulttuurin tekemistä, luomista, järjestämistä, tuottamista ja toimiin kohdistuvaa

aloitteellisuutta. Luovan osallistumiseen vastaakohtana nähdään vastaanottava osallistuminen, joka tarkoittaa kulttuurin kuluttamista, kuten kulttuuritapahtumiin osallistumista tai kulttuurituotteen ostamista, käyttöä tai vastaanottamista. (Kangas ym., 2018, s. 21; UNESCO, 2012, s. 19; Pynnönen & Mitchell, 2012, s. 159.)

Toisaalta on hyvä huomioida, että kulttuurin kuluttamisen luokittelu luovan osallistumisen ulkopuolelle ei ole ongelmatonta, sillä kulttuurin kuluttamisen ja luovan tuottamisen rajat ovat hämärtyneet digitalisaation ja uudenlaisten mediakulttuurien myötä (Virolainen 2015, s. 25–26). Esimerkiksi Mikko Villi (2014) kuvailee kuinka sosiaalisen median kaltaisten uudenlaisten toimintaympäristöjen yhteydessä kuluttamisen ja tuottamisen raja on hämärtynyt. Kuitenkin tämän artikkelin aineistossa kuvataan hyvin vähän digitaalista kulttuuriharrastamista ja erilaisia kuluttamista ja tuottamisen yhdistäviä taiteen ja kulttuurin harrastamisen muotoja, joten ne rajautuvat tarkastelun ulkopuolelle.

Jutta Virolaisen (2015 s. 14) mukaan kulttuuriosallistumista on tyypillistä jaotella myös ammattimainen–amatööri-jaottelulla. Esimerkiksi vuoden 2009 UNESCO:n (2012, s. 19) kulttuuriosallistumisen määrittelyä koskeva ohjenuora käsittää kulttuuriosallistumisen osallistumisena ei-ammattimaiseen kulttuuritoimintaan, vastakohtanaan kulttuurin parissa työskentely ja kulttuurin kuluttaminen.

Erilaisten toisiaan vastaavien tai ristiriitaisten käsitteiden takia kulttuuriosallistumisen määrittely on haastavaa. Kuitenkin, koska artikkelin tavoite on tehdä selkoa, siitä mitä on ruohonjuuritason osallistuminen, rajaan tarkastelun ensinnäkin koskemaan ei-ammattimaista kulttuuriosallistumista (UNESCO, 2012, s. 19). Toiseksi rajaan osallistumisen koskemaan aktiivista osallistumista, jolla tarkoitan osallistumisen säännöllisyyttä, joka tässä on määritelty Kangasta (2018, s. 24) ja Virolaista (2015, s. 63) mukaillen viikoittain tai kuukausittain tapahtuvaksi. Kolmanneksi keskityn vastaanottavan osallistumisen ja kulttuurin kuluttamisen sijaan luovaan osallistumiseen (Kangas ym., 2018, s. 21; UNESCO, 2012, s. 19; Pynnönen & Mitchell, 2012, s. 159). Tätä lähestyn myöhemmin

analyysissa, keskittymällä siihen, kuinka kyselyaineistossa on vastattu itsenäisen taiteen ja kulttuurin harrastamisen aktiivisuutta mittaavaan kysymykseen.

Aktiivisen itsenäisen osallistumisen rinnalla tarkastelen myös omaehtoista osallistumista. Ruohonjuuritason yhteydessä omaehtoisuudella tarkoitan kansalaislähtöistä toimintaa (Kangas ym., 2018, s. 33–34), joka ilmenee omaehtoisten luovien harrastusten kautta (von Brandenburg, 2008, s. 19; Pirnes, 2021, s. 225; Pynnönen & Mitchell, 2012, s. 159.) Toisaalta aktiivisen ja omaehtoisen kulttuuriosallistumisen tarkastelun ei tulisi rajoittua pelkästään jonkin luovan taiteenmuodon säännölliseen harrastamiseen. Otan huomioon myös osallistumisen sosiaaliset ulottuvuudet, kuten kulttuurin parissa tapahtuvan vapaaehtoistyön (UNESCO, 2012, s. 19) ja järjestötoiminnan (Järvelä & Rosenqvist, 2007, s. 22).

Tunnistaakseni omaehtoisten osallistujien ryhmää, käytän aiemmin kuvailtujen luovien osallistumismuotojen lisäksi teoriaohjaavana työkaluna Eurostatin laatimaa, ajankäyttötutkimusten mittareiden ja luokitusten yhdenmukaistamiseen laadittuja ohjeita (Harmonised European Time Use Surveys (HETUS) 2018 Guidelines, 2019). HETUS-luokittelut pitävät sisällään ohjenuoria siitä, kuinka omaehtoista kulttuuriosallistumista luokitellaan. Esimerkiksi taideharrastamista koskeva luokittelu (s. 145–146), pitää sisällään omaehtoista osallistumista, kuten maalaamista, keramiikan tekemistä, runojen kirjoittamista, esiintymistä ja musiikin tuottamista. Myös vapaaehtoistyölle löytyy oma luokittelu (s. 139–140).

Aineisto ja analyysimenetelmät

Aineisto

Koko Suomen alueelle suunnattu kyselyaineisto (n=2752) painottui Oulun alueelle: lähes puolet vastaajista (48 %) ilmoitti kotikunnakseen Oulun, 12 % asui muissa Oulu2026-alueen kunnissa, ja 40 % muualla Suomessa. Sukupuolensa ilmoittaneista 60 % oli naisia, 33 % miehiä, 1 % ilmoitti sukupuolekseen ”muu”, ja loput valitsi-

vat ”*en halua sanoa*” -vaihtoehdon. Vastaajien ikäjakautuma painottui ikäryhmään 45–64 vuotta, joka muodosti yhteensä lähes puolet aineistosta. Eläkeikäisiä oli 16 %, 30–39-vuotiaita 16 %. Alle 29-vuotiaita oli ainoastaan 14 %, joista alaikäisiä 1 %.

Kyselyn toteutuksen aikaan Oulu2026-alueeseen kuului Oulun lisäksi 32 kuntaa, mutta sittemmin alue on laajentunut kattamaan 40 kaupunkia ja kuntaa. Alue ulottuu eteläisimmästä kunnasta Pielavedeltä pohjoisimpaan kuntaan Ranualle, käsittäen kaupunkeja Suomen länsirajan Tornion itärajan Kuusamoon. (Oulu2026, 3.12.2024; Luonila ym., 2024, s. 11.)

Aineisto osoittaa, että vastaajat ovat Oulua lukuun ottamatta hajautuneet laajalle alueelle, ja joistakin Oulu2026-alueen kunnista saatiin vain yksittäisiä vastauksia. Tämän vuoksi aineistosta ei voida tehdä koko Oulu2026-aluetta koskevia yleistettäviä johtopäätöksiä. Lisäksi keskeinen Oulu2026-tavoitteita avaava dokumentti, Oulu2026-hakukirja, painottuu Oulun kaupunkiin (Hakukirja, 2021). Näiden rajoitteiden vuoksi analyysi keskittyy vastaajiin, jotka ilmoittivat kotikunnakseen Oulun (n=1327).

Vastaajien taustoja selvittäneiden kysymysten lisäksi kyselyssä esitettiin erilaisia Oulu2026:n ja Ouluun kohdistuneita väittämiä, jotka pääsääntöisesti painottuivat *Likert*-asteikollisiin vastausvaihtoehtoihin. Lisäksi vastaajille esitettiin avoimia kysymyksiä.

Analyysin ensimmäinen osa

Analyysin ensimmäisessä osassa tarkastelen, keitä ruohonjuuritason kulttuuriosallistujat ovat ja millaista omaehtoista kulttuuriosallistumista ruohonjuuritasolla esiintyy. Kulttuuriosallistumista selvitettiin kysymyksellä: ”*Kuinka usein olet käyttänyt seuraavia kulttuuripalveluita tai harrastanut kulttuuria viimeisen vuoden aikana?*”. Kysymyksen alla listatut vaihtoehdot painottuivat kulttuurin kuluttamiseen ja palveluiden käyttöön (esim. kirjastot, elokuvateatterit, museot). Ruohonjuuritason (pro)aktiivista kulttuuriosallistumista mittasi ainoastaan yksi vaihtoehto: ”*Harrastanut itsenäisesti kulttuuria tai taidetta*”, joka osoittautui aineistossa yleis-

simmäksi kulttuuriharrastamisen muodoksi. Aktiivisuutta mitattiin asteikolla, jossa ”*viikoittain*” edusti korkeinta ja ”*en ole käyttänyt*” matalinta aktiivisuuden tasoa.

Ensimmäisenä tarkastelin itsenäisen kulttuuriosallistumisen aktiivisuutta suhteessa vastaajien sosiodemografisiin taustatekijöihin. Taustakysymykset selvittivät tietoja asuinalueesta, sukupuolesta, syntymävuodesta sekä siitä, toimiiko vastaaja taiteilijana tai muuna taiteen ja kulttuurin ammattilaisena. Lisäksi kysyttiin vastaajan subjektiivista kokemusta kuulumisesta vähemmistöön. Tulotasoa ei selvitetty.

Koska Oulu2026 tavoittelee erityisesti kaupungin reuna-alueiden asukkaiden osallistamista (Hakukirja, 2021, s. 85–89), muodostin kaksiluokkaisen muuttujan *Kaupunkialueet* (Liite 1). Muuttujan ensimmäinen luokka, *Lähialueet*, kattaa keskustan ja sen lähialueet, kun taas toinen luokka, *Kaukaisemmat alueet*, sisältää Oulun reuna-alueet sekä kuntaliitosalueet. Sukupuolikysymyksen vaihtoehdoista ”*muu*” ja ”*en halua sanoa*” jätettiin analyysin ulkopuolelle niiden vähäisen vastaajamäärän vuoksi.

Aineistossa naiset olivat yliedustettuina. Samoin noin 40–55-vuotiaat, mikä vaikeutti tasaisesti jakautuneiden ikäryhmien muodostamista. Oulu2026:n lapsia, nuoria ja ikäihmisiä koskevien tavoitteiden huomioimisen kannalta tämä on haaste analyysille (Luonila ym., 2024, s. 62; Hakukirja, 2021, s. 85–86, 90–91). Nuoria vastaajia oli vähän, ja nuorimmaksi ikäryhmäksi määrittyi alle 29-vuotiaat ja vanhimaksi ryhmäksi eläkeikäiset, eli yli 65-vuotiaat. Vähemmistöön kuulumisen osalta vastausvaihtoehdot ”*en osaa sanoa*” ja ”*en halua sanoa*” koodattiin analyysin ulkopuolelle. Vastaajilta tiedusteltiin myös, työskentelevätkö he taiteilijoina tai muuna taiteen tai kulttuurin ammattilaisena. Vastausvaihtoehtoina oli myös ”*En*” sekä ”*Joku muu, mikä?*”.

Kuvailevien aktiivisuutta selvittäneiden tarkastelujen jälkeen tutkin, keitä ruohonjuuritason osallistujat ovat muodostamalla muuttujan nimeltä *Kulttuuritoimijuus (kolme luokkaa)*. Muuttujan ensimmäinen luokka on *Ruohonjuuritaso* (n=380), joka pitää sisällään vastaajat, jotka eivät ole ammattilaisia, mutta harrastavat

aktiivisesti itsenäisesti taidetta ja kulttuuria. Toisena luokkana toimii *Ammattilaiset* (n=157), johon luokiteltiin vastaajat, jotka ilmoittivat toimivansa taiteilijoina tai muina taiteen ja kulttuurin ammattilaisina sekä *Referenssiryhmä* (n=680), joka koostuu vastaajista, jotka eivät ole ammattilaisia eivätkä aktiivisia. Ryhmiin kuulumattomat vastaajat koodattiin poistettaviksi.

Ammattilaisuuden luokittelussa ”*Joku muu, mikä*” -vaihtoehto aiheutti haasteita, mutta täsmäntävien avovastausten perusteella, kuten ”*aktiivinen harrastaja*”, ”*harrastaja, joka unelmoi alan töistä*”, ”*soitan yhtyeessä, joka saa keikkapalkkioita, mutta sitä ei voi pitää työnä*” ja ”*teen vapaaehtoistyötä kulttuuritoiminnan parissa*”, tulkitsin heidät ruohonjuuritason osallistujiksi, ja luokittelin heidät ei-ammattilaisiksi.

Vastaajat saivat myös mahdollisuuden kuvailla osallistumistaan avoimella kysymyksellä: ”*Jos haluat, kerro omin sanoin, miten koet ja harrastat kulttuuria.*” Tähän vastasi yhteensä 275 Oulussa asuvaa henkilöä. Koska artikkeli tutkii myös omaehtoisen osallistumisen muotoja, joita ei voi tunnistaa vain itsenäisen osallistumisen ajallisen aktiivisuuden kautta, suoritin kysymyksen muodostamalle tekstiaineistolle teoriaohjaavan laadullisen sisällönanalyysin. Analyysimenetelmä perustuu aineiston koodaamiseen teoreettisten lähtökohtien pohjalta, mutta mahdollistaa myös aineistolähtöisten teemojen tunnistamisen ja ryhmittelyn (Silvasti, 2014, s. 43–44).

Sisällönanalyysissä luokittelin ensimmäisenä vastaukset, jotka kuvasivat omaehtoista osallistumista, koodaamalla vastaukset HETUS-luokittelun mukaan (Hetus, 2019) ja ottaen huomioon tutkimuksissa yleisesti määritellyt omaehtoiset (Pirnes, 2021, s. 225–227; Kangas ym., 2018, s. 33–34; Pynnönen & Mitchell, 2012, s. 159) ja luovat (Virolainen, 2015, s. 59; Kangas ym., 2018, s. 21; Unesco, 2012, s. 19) osallistumismuodot. Pyrin tunnistamaan myös aktiivista yhdessä tekemistä. Tämän jälkeen havainnoin vastauksia yhdistävä teemoja, eli omaehtoisia osallistumismuotoja.

Ensimmäisen osan lopuksi muodostin muuttujan *Kulttuuritoimijuus (neljä luokkaa)*, pilkkomalla ruohonjuuritason kahdeksi

ryhmäksi: *Aktiiviset* (n=325) ja *Omaehtoiset* (n=55). Näistä jälkimmäinen käsitti ne ruohonjuuritason osallistujat, jotka tunnistettiin sisällönanalyysillä omaehtoisiksi osallistujiksi. Ammattilaiset ja Referenssiryhmä pysyi ennallaan.

Analyysin toinen osa

Analyysin toisessa osassa tutkin edellä muodostettujen ryhmien kiinnostusta osallistua kulttuuripääkaupunkivuoden toteutukseen sekä sitä, onko Oulu2026 tavoittanut heidät. Näitä kysymyksiä analysoin käyttämällä logistista regressioanalyysia ja yksisuuntaista varianssianalyysia.

Kiinnostusta osallistua kulttuuripääkaupunkivuoteen kartoitettiin monivalintakysymyksellä, jossa vastaajat saattoivat valita useita vaihtoehtoja samanaikaisesti. Ohjelman järjestämiseen liittyvä kiinnostusta oli kysytty seuraavasti: ”*Kyllä, olen kiinnostunut osallistumaan toiminnan valmisteluun ja/tai ohjelman järjestämiseen*”. Kiinnostuksen voimakkuuden mittaamiseksi ei ollut käytetty esimerkiksi järjestysasteikollista kysymystä.

Analyysissä selitettävä muuttuja on siis dikotominen: vastaaja on joko kiinnostunut (arvo 1) tai ei kiinnostunut (arvo 0). Kun sekä selitettävä että selitettävä muuttuja ovat luokittelusteikollisia, menetelmävalinnat ovat rajallisia. Dikotomisen selitettävän muuttujan ja luokittelusteikollisen selittävän muuttujan välistä yhteyttä voidaan tutkia logistisen regressioanalyysin avulla (Nummenmaa, 2009, s. 330; Jokivuori & Hietala, 2007, s. 56).

Logistisessa regressioanalyysissä kunkin muuttujan yksi luokka määritetään referenssiksi, johon muita luokkia verrataan (Jokivuori & Hietala, 2007, s. 70–71). Luokkien välistä suhdetta referenssiluokkaan tulkitaan niin sanotun vetosuhteen avulla. Toisinaan tutkimuskirjallisuudessa vetosuhteesta käytetään nimitystä riskiarvo, ja vetosuhteen lukujen katsotaan edustavan todennäköisyyksiä (esim. Jokivuori & Hietala, 2007). Hannu Rita (2007) on kuitenkin huomauttanut, että riskiarvo on virheellinen käänös englanninkielisestä *odds ratio* -termistä, eikä vetosuhteen luvuista voida

suoraan tulkita todennäköisyyksiä. Tässä artikkelissa käytetään suomennosta vetosuhde, mutta yksinkertaisuuden ja luettavuuden vuoksi luokkien suhdetta referenssiluokkiin kuvataan todennäköisyyksinä. Lisäksi todennäköisyyksistä puhuminen on vakiintunut tapa kuvata luokkien välisiä eroja logistisessa regressioanalyysissä (esim. Jokivuori & Hietala, 2007; Nummenmaa, 2009).

Kysymystä siitä, onko Oulu2026 tavoittanut ruohonjuuritason kulttuuriosallistujia, tarkastelen analysoimalla, kuinka hyvin eri kulttuuritoimijaryhmät tuntevat Oulu2026-toimintaa. Analyysissä vertaan yksisuuntaisella varianssianalyysillä riippumattoman kulttuuritoimijuus-muuttujan keskiarvoja suhteessa riippuvaan summamuuttujaan *Oulu2026-tunnettuus*. Yksisuuntaisessa varianssianalyysissä vertailaan riippuvan muuttujan keskiarvoja riippumattoman muuttujan eri luokissa ja selvitetään, poikkeavatko nämä keskiarvot tilastollisesti merkitsevästi sekä millaisia yhteyksiä luokkien välillä esiintyy (Nummenmaa, 2009, s. 184–194; Jokivuori & Hietala, 2007, s. 153–154).

Oulu2026-toiminnan tunnettuutta mitattiin kyselylomakkeessa useilla kysymyksillä, joista muodostin summamuuttujan. Tunnettuutta kartoitettiin suoraan kysymyksellä *”Kuinka hyvin arvioit tuntevasi Oulu2026-kulttuuripääkaupunkitoimintaa?”*, sekä kysymyksillä, joissa eriteltiin ohjelmasisältöjä, kuten Rauhankone, Arctic Food Lab ja Oulu2026-muraali. Kysymys *”Joku muu, mikä”* jätettiin summamuuttujan ulkopuolelle. Ohjelmasisällöt, kuten Rauhankone, joka on Oulu2026:n lippulaivatuotanto, ja Arctic Food Lab, ruokakulttuuriin keskittyvä ohjelma, olivat jo käynnistyneet vuonna 2022 (Hakukirja, 2021). Oulu2026-muraali puolestaan on Rajakylän kaupunginosaan vuonna 2022 toteutettu seinämaalaus, jonka sijaintiin ja sisältöön kaupunkilaiset osallistuivat (Oulu2026). Ennen summamuuttujan muodostamista tarkastin muuttujien välisen Cronbachin alfan. Sisäistä konsistenttisuutta mittaavan Cronbachin alfan arvon tulee olla 0,6 ja 1 väliltä, jotta niistä voi muodostaa summamuuttujan (Jokivuori & Hietala 2007, s. 104 & 191). Muuttujien välinen alfa oli erittäin suuri (.814), joten muodostin

summamuuttujan.

Varianssianalyysissä tarkasteltavien muuttujien keskiarvojen vertailu edellytti välimatka-asteikollista muuttujaa, minkä vuoksi koodasin vastausvaihtoehdot numeeriseen muotoon. Vaihtoehto *”En osaa sanoa”* koodattiin puuttuvaksi tiedoksi. Muut vastaukset järjestettiin niin, että vaihtoehto *”En lainkaan”* sai pienimmän arvon (1) ja *”Erittäin hyvin”* suurimman arvon (5). Neutraali vaihtoehto *”En hyvin enkä huonosti”* asetettiin keskimmäiseksi arvoksi (3).

Ruohonjuuritasolla osallistutaan aktiivisesti ja omaehtoisesti

Itsenäisen osallistumisen aktiivisuus

Aloitin analyysin tarkastelemalla itsenäisen kulttuuriosallistumisen aktiivisuuden kuvailuvia lukuja eri taustamuuttujien mukaan. Taivoitteena oli tunnistaa aktiivisimmat osallistujaryhmät ja hahmottaa mahdollisia taustalla vaikuttavia tekijöitä.

Taulukko 1 osoittaa, että noin neljännes oululaisista harrastaa taidetta tai kulttuuria itsenäisesti viikoittain (26 %), kun taas lähes kolmasosa ei ole harrastanut ollenkaan viimeisen vuoden aikana (30 %). Keskustan ja lähialueiden asukkaat näyttävät olevan hieman aktiivisempia (28 %) verrattuna kaukaisempiin alueisiin, joissa aktiivisuus on vähäisempää. Erot aktiivisimmissa luokissa ovat kuitenkin pieniä. Kaukaisemilla alueilla asuvista 35 % ilmoittaa, ettei harrasta taidetta tai kulttuuria lainkaan itsenäisesti.

Sukupuolten välillä ei havaittu merkittäviä eroja, vaikka naiset ovat jonkin verran aktiivisempia kuukausittaisessa harrastamisessa, ja miehillä osallistumattomuus on hieman yleisempää. Tämä on linjassa aiempien tutkimusten kanssa. Esimerkiksi Purhosen ym. (2014), mukaan naiset ovat aktiivisempia kulttuuriosallistujia erityisesti Pohjoismaissa.

Vähemmistöön kuuluvat vastaajat osoittavat viitteitä korkeammasta aktiivisuudesta muihin verrattuna. Tilastollisesti erittäin merkitsevä ero havaittiin ammattilaisuutta koskevassa muuttujassa: taiteilijoista jopa 74 % ja taiteen sekä kult-

tuurin muista ammattilaisista 54 % harrastavat viikoittain. Lisäksi vastaajista, jotka valitsivat luokan ”Joku muu”, suuri osa osoitti samanlaisia aktiivisuutta.

Kuvailevan katsauksen jälkeen tutkin keitä ruohonjuuritason osallistujat ovat muodostamalla ryhmät: Ruohonjuuritaso, ammattilaiset ja referenssiryhmä, kuten menetelmäluvussa on kuvattu. Vertasin näitä ryhmiä vastaavilla taustamuuttujilla kuin aiemmin. Jakaumat on esitetty *Taulukossa 2* Tilastollisesti merkitseviä johtopäätöksiä voitiin tehdä ainoastaan kaupunkialuetta ja vähemmistöstatusta koskevien muuttujien osalta.

Jakaumista voidaan nähdä, että suurin osa ammattilaisista (69 %) asuu keskustassa tai sen lähialueilla, kun taas kolmasosa (31 %) asuu kaukaisemmilla alueilla. Ruohonjuuritason osallistujien jakaumat ovat tasaisemmat: hieman yli puolet (57 %) asuu keskustassa ja lähialueilla, ja vajaa puolet (43 %) kaukaisemmilla

alueilla.

Huomionarvoista on, että ruohonjuuritason osallistujien alueellinen jakauma on hieman lähempänä referenssiryhmää kuin ammattilaisilla. Tämä viittaa siihen, että ruohonjuuritason osallistujista, kuten referenssiryhmän jäsenistä, suurempi osuus asuu kaukaisemmilla alueilla verrattuna ammattilaisiin. Kiinnostava havainto on myös, että kolmasosa ammattilaisista on ilmoittanut kuuluvansa vähemmistöön, mikä on suurempi osuus kuin ruohonjuuritason osallistujilla tai referenssiryhmän jäsenillä.

Omaehtoisen osallistumisen muodot

Seuraavaksi pyrin tunnistamaan ruohonjuuritason osallistujista omaehtoisia osallistujia ja tutkimaan omaehtoisen osallistumisen muotoja. Tunnistaakseni omaehtoisuutta kohdistin sisälönanalyysin avoimen kysymyksen ”Jos haluat, kerro omin sanoin, miten koet ja harrastat kult-

Osallistumisen aktiivisuus	Viikoittain	Kuukausittain	Vähintään kolme kertaa vuodessa	Vähintään kerran vuodessa	En ole käyttänyt	Yht. % (N)
KAIKKI	26	15	14	16	30	100(1282)
Kaupunkialueet *						
Lähialueet	28	15	14	17	26	100(605)
Kaukaisemmat	24	15	12	16	34	100 (466)
Sukupuoli*						
Mies	25	11	15	14	35	100(330)
Nainen	24	17	14	17	28	100(848)
Ikäryhmät						
Alle 29-vuotiaat	24	15	14	20	27	100(182)
30–44-vuotiaat	26	19	14	16	24	100(315)
45–54-vuotiaat	24	13	14	15	33	100 (287)
55–64-vuotiaat	26	15	14	13	33	100 (261)
Yli 65-vuotiaat	28	10	14	18	31	100 (137)
Kuuluu vähemmistöön*						
Ei	23	15	14	16	32	100(925)
Kyllä	34	14	15	14	24	100 (211)
Ammattilainen***						
Ei	19	15	15	18	33	100(1027)
Taiteilija	74	14	5	0	7	100(42)
Muu taiteen tai kulttuurin ammattilainen	54	18	7	10	10	100(115)
Joku muu	54	10	14	8	15	100(52)

*** p<.001, ** p<.010, * p<.050,

Taulukko 1. Itsenäinen taiteen ja kulttuurin harrastaminen. Osallistumisen aktiivisuus erilaisten taustamuuttujien mukaan. Prosenttien desimaalit pyöristetty.

tuuria” muodostamalle tekstiaineistolle. Aluksi luokittelin vastauksia ryhmiin: *omaehtoinen* sekä *vastaanottava*. Osa vastauksista haastoi pohtimaan kulttuurin määritelmää. Esimerkiksi kielten harrastamiseen, puutarhanhoitoon ja ruoanlaittoon viittaneet vastaukset päätin lopulta jättää omaehtoisen harrastamisen ulkopuolelle. Näin käsitys omaehtoisuudesta painotui taideperustaiseen kulttuuriin.

Vastaanottava -luokittelun alle järjestelin vastaukset, joissa kuvailtiin kulttuurin kuluttamista. Näissä vastauksissa mainittiin esimerkiksi musiikin kuuntelu, kirjojen lukeminen sekä vierailut museossa, teatterissa, elokuvissa tai konserteissa.

Valtaosassa omaehtoiseksi luokitelluissa vastauksissa kuvailtiin jotain luovaa taiteen tai kulttuurin harrastamisen muotoa. Yleisimmät *luova* -teeman alle määritellyt vastaukset koskivat kuvataiteita tai jonkin instrumentin soittamista tai bänditoimintaa. Havaintoja ei voi pitää yllättävänä sillä esimerkiksi viimeisimpien tilastojen mukaan valokuvausta harrastaa suomalaisista hieman yli viides 10 vuotta täyttänyt ja kuvataiteita tai soittimien soittamista molempia noin 14 prosenttia (Pirnes 2021, s.227; Tilastokeskus 2018b).

Myös kirjoittaminen, näytteleminen ja laulaminen erityisesti kuorossa, esiintyvät aineistossa useasti. Tilastokeskuksen (2018a) mukaan peräti 39 prosenttia 10 vuotta täyttäneistä harrastaakin jonkinlaisia luovia taiteita, kuten kirjoittamista, soittamista, laulamista, näyttelemistä ja kuvataiteita. Merkillepantavaa vastauksissa oli, että osa omaehtoisista harrastaa monipuolisesti erilaisia luovia harrastuksia, kuten eräs vastaaja sanoitti:

”Soitan useita eri soittimia ja olen laulanut kuorossa (...) Piirrän ja maalaan. Kirjoitan runoja ja kertomuksia. Sävellän omaa musiikkia. Teen luovia käsitöitä...”

Osallistumisen sosiaalista ulottuvuutta tarkasteltaessa esiin nousi teema, jonka nimesin *järjestöaktiivisuudeksi*. Tämän teeman vastaukset kuvasivat esimerkiksi osallistumista kulttuuriyhdistysten hallitustyöskentelyyn tai kulttuuri-

toiminnan järjestämistä urheiluseuran puitteissa. Järjestöaktiivien osallistuminen näyttäytyi moniulotteisena, sillä se ei rajoittunut pelkästään järjestötoimintaan, vaan sisälsi myös muita omaehtoisien, mutta myös vastaanottavan osallistumisen muotoja. Järjestötoiminnan näkyminen aineistossa oli myös odotettavissa, sillä Suomessa on suuri määrä kulttuuriyhdistyksiä ja niihin vapaaehtoisina osallistuvia henkilöitä. Tarkkojen ja ajankohtaisten osallistujamäärien määrittäminen on kuitenkin haastavaa (Ruusuvirta & Saukkonen, 2015, s. 364–365). Jonkinlaista vapaaehtoistyötäkin on suomalaisista 10-vuotta täyttäneistä tehnyt vuoden 2017 selvityksen mukaan viimeisen vuoden aikana noin 30 % (Tilastokeskus 2018b).

Vastauksissa kuvattiin usein myös *tuottamista*, joka toisinaan oli sekä kulttuurituottamista, kuten kulttuuriohjelman järjestämistä muille, että taiteen tuottamista, kuten musiikin luomista. Esimerkiksi eräs taiteen tuottaja kertoi tuottavansa musiikkia kotistudiossaan, mikä toisaalta on hyvin lähellä aiemmin kuvattua instrumentin soittamista. Kulttuurituottajat esimerkiksi kertoivat toteuttavansa taidenäyttelyitä tai tuottavansa neljännen sektorin kulttuuriohjelmaa muille, kuten eräs vastaaja kertoi: *”... Vapaaehtoistoiminta, jossa laulatan palvelutalon asukkaita”*.

Joissakin vastauksissa omaehtoinen osallistuminen liittyi *opiskeluun*, esimerkiksi kansalaisopintojen kursseille osallistumisen kautta. Vastaukset sijoituivat harvoin yksittäisen teeman alle, vaan ne ilmensivät usein monipuolisesti erilaisia omaehtoisien osallistumisen muotoja. Esimerkiksi seuraava vastaus asettui teemojen *luova*, *tuottaja* ja *opiskelija* alle:

”Kirjoitan ja maalaan itse, ohjaan em. taideryhmiä ja osallistun em. taidemuotojen koulutukseen.”

Tulokset vastaavat myös aktiivisten osallistujien kulttuuripalveluihin kohdistamia toiveita. Yleisimpien toiveiden joukossa näkyvät esimerkiksi teatteritoiminta, valokuvauskurssit, käsityöt, lukupiirit, tanssi- ja soittotunnit sekä aktiivinen kansalaisopistotoiminta. Lisäksi harrastustiloi-

Kulttuuritoimijuus (3luokkaa)	Ruohonjuuri- taso	Ammattilai- nen	Referenssi- ryhmä
Kaupunkialueet **			
Keskusta ja lähialueet	57	69	53
Kaukaisemmat alueet	43	31	47
Yht. (N)	100(331)	100 (133)	100(558)
Sukupuoli			
Mies	24	31	30
Nainen	76	69	70
Yht. (N)	100(356)	100(142)	100(656)
Ikäryhmät			
Alle 29-vuotiaat	15	15	16
30–44-vuotiaat	28	35	25
45–54-vuotiaat	23	25	25
55–64-vuotiaat	21	22	22
Yli 65-vuotiaat	13	3	12
Yht. (N)	100(364)	100(145)	100(649)
Kuuluu vähemmistöön**			
Ei	81	73	84
Kyllä	19	28	16
Yht. (N)	100(341)	100(142)	100(629)

*** $p < .001$, ** $p < .010$, * $p < .050$,

Taulukko 2. Tarkastelun kohteena olevat kulttuuriosallistujaryhmät taustamuuttujien mukaan. Prosenttien desimaalit pyöristetty.

hin liittyvät toiveet, koskevat esimerkiksi matkailun kynnysen bändi- ja käsityötiloja. (Kangas ym., 2018, s. 34.)

Vaikka tulokset eivät tuoneet esiin yllätyksiä, kertoivat ne omaehtoisen osallistumisen monipuolisuudesta. Lisäksi omaehtoisuuden tunnistaminen oli välttämätöntä, sillä se mahdollistaa tämän osallistujaryhmän tarkastelun analyysin seuraavissa vaiheissa. Muodostin analyysin päätteeksi *Kulttuuritoimijuus (neljä luokkaa)* -muuttujan menetelmäosiossa kuvattujen kriteerien pohjalta, siten että ruohonjuuritason osallistujista voidaan tarkastella omaehtoisia osallistujia omana ryhmänään.

Erityisesti omaehtoisuus ja ammattilaisuus ovat yhteydessä kiinnostukseen osallistua Oulu2026-toimintaan

Seuraavassa vaiheessa tutkin vastaajien kiinnostusta osallistua Oulu2026-toiminnan järjestämiseen logistisen regressioanalyysin avulla.

Malliin sisällytin kategorisina selittäjinä aiemmin käytetyt taustamuuttujat: Kaupunkialue, sukupuoli, ikä, vähemmistöasema sekä edellä muodostettu kulttuuritoimijuusmuuttuja. Selittävänä muuttujana toimi dikotominen mittari, joka kartoitti kiinnostusta osallistua Oulu2026-ohjelman järjestämiseen.

Määrittelin referenssiluokat *Taulukossa 1* esitettyjen osallistumisen aktiivisuuksien mukaan. Analyysissa asetan kaupunkialuemuuttujan kaukaisemman alueen referenssiluokaksi, sillä aiemmin havaittiin osallistumien olevan lähialueilla aktiivisempaa. Havainnot vahvistivat myös, että naiset ovat hieman aktiivisempia kuin miehet, mikä on linjassa aiemman tutkimuksen kanssa (Purhonen ym., 2014). Ikäryhmien osalta ei havaittu merkittäviä eroja, mutta asetin eläkeikäiset referenssiluokaksi, sillä Oulu2026 on korostanut ikäihmisten osallistamisen merkitystä (Hakukirja, 2021, s. 87). Lisäksi vähemmistöön kuulumisen oli aineistossa yhteydessä itsenäisen osallistumisen aktiivisyyteen, joten määritin vähemmistöön kuulumat-

tomuuden referenssiluokaksi.

Mallin näennäisselitysaste 18,9 (Nagelkerke R^2) ja Hosmer-Lemeshow'n testi ($p > 0,050$) viittaavat siihen, että malli ennustaa selitysvoimaisesti kiinnostusta osallistua Oulu2026-ohjelman järjestämiseen (Jokivuori & Hietala, 2007, s. 68).

Keskeiset tulokset on esitetty *Taulukossa 3*. Taulukossa esitetään logistiseen regressioanalyysimalliin sisällytettyjen luokkien tapausmäärät (N) ja muuttujien luokkien vetosuhde (VS) suhteessa referensseinä toimiviin luokkiin sekä vetosuhteen mahdollinen tilastollinen merkitsevyys.

Ensimmäisenä havaitsemme, että kulttuuritoimijuusmuuttuja on selittäjänä tilastollisesti merkitsevämpi kuin muut muuttujat. Aineiston perusteella vaikuttaa, että kaupunkialue, sukupuoli tai vähemmistöön kuuluminen eivät ole merkitsevästi yhteydessä kiinnostukseen osallistua ohjelman järjestämiseen. Ikäryhmien kohdalla on kuitenkin viitteitä siitä, että 30–44-vuotiaat ovat noin 2,4 kertaa todennäköisemmin kiinnostuneita kuin eläkeikäiset.

Kuitenkin arvoista näemme tilastollisesti erittäin merkittävästi, että kun ei-aktiivisista osallistujista ja ei-ammattilaisista muodostuvaan referenssiryhmään lisätään ruohonjuuritason ominaisuuksia, kuten omaehtoisuutta ja osallistumisen aktiivisuutta todennäköisyys kiinnostukselle osallistua Oulu2026-toiminnan toteuttamiseen kasvaa: Esimerkiksi aktiivisten osallistujien ryhmän voi havaita olevan noin 2,4 todennäköisemmin kiinnostuneita, kuin referenssiryhmän.

Taulukosta käy yhdellä silmäyksellä myös selväksi, että ammattilaiset ja omaehtoiset osallistujat ovat erityisen kiinnostuneita osallistumaan Oulu2026-toiminnan järjestämiseen. Vastaajilla, jotka aktiivisuuden lisäksi ovat kertoneet omaehtoisesta osallistumisesta, todennäköisyys kiinnostukselle on lähes yhdeksänkertainen verrattuna referenssiryhmään. Ammattilaisten kohdalla vastaava todennäköisyys on 7,4-kertainen.

Oulu2026 tavoittelee kaupungin reuna-alueiden osallistamista tarjoamalla lisää mahdollisuuksia osallistua kulttuurin tekemiseen

ja kokemiseen kaupungin laidoilla (Hakukirja, 2021, s. 86). Lopuksi suoritinkin vastaavan analyysin, jossa aineisto jaettiin kaupunkialuemuuttujan luokkien mukaan: Lähialueet ja kaukaisemmat alueet. Molemmat mallit osoittautuivat selitysvoimaisiksi ($p > 0,050$). Lähialueiden mallin selitysaste oli 19,4 %, kun taas kaukaisempien alueiden malli saavutti selityksasteen 23,3 %.

Mallien A ja B tulokset (*Taulukko 4*) osoittavat, että kulttuuritoimijuusmuuttuja on edelleen merkittävin ja tilastollisesti erittäin merkitsevä kiinnostuksen ennustaja. Lähialueilla asuvien omaehtoisten osallistujien osalta todennäköisyys on yli 11-kertainen, aktiivisten osallistujien kohdalla noin kolminkertainen ja ammattilaisten lähes seitsemänkertainen verrattuna referenssiryhmään. Kaukaisemmillä alueilla ammattilaisuus korostuu vahvimpana kiinnostusta lisäävänä tekijänä, vaikka omaehtoisten osallistujien todennäköisyys on lähes yhtä suuri. Sen sijaan aktiivinen itsenäinen osallistuminen ei näytä lisäävän kiinnostusta Oulu2026-ohjelman toteutukseen kaukaisemmillä alueilla. On kuitenkin huomionarvoista, että malleissa omaehtoisten osallistujien luokkien tapausmäärät ovat varsin pieniä, samoin kuin kaukaisemmillä alueilla asuvien ammattilaisten luokassa.

Yhteenvedona Logistisen regressioanalyysin perusteella ruohonjuuritason kulttuuriosallistujista erityisesti omaehtoiset osoittavat huomattavaa kiinnostusta osallistua Oulu2026-kulttuurivuoden toteutukseen. Tulokset osoittavat, että omaehtoiset osallistujat ja kulttuurialan ammattilaiset ovat kiinnostuksen osalta lähes samalla tasolla.

Kaupunkialueina tarkasteltuna, tuloksissa on viitteitä siitä, että kiinnostus on voimakkainta keskustan läheisyydessä asuvien omaehtoisten osallistujien kohdalla, kun taas kaukaisemmillä alueilla taiteen ja kulttuurin ammattilaiset erottuvat ryhmänä suurimmalla kiinnostuksellaan. Sen sijaan aktiivinen osallistuminen lisää todennäköisyyttä kiinnostukselle vain hieman Keskustassa ja keskustan lähialueilla asuvien keskuudessa.

Kiinnostus osallistua Oulu2026-ohjelman järjestämiseen	N	VS	95 % luottamusvälin alaraja	95 % luottamusvälin yläraja
Kaupunkialueet				
Kaukaisemmat	368	1		
Lähialueet	499	1,45	0,98	2,16
Sukupuoli				
Mies	244	1		
Nainen	623	0,93	0,61	1,42
Ikäryhmät				
Alle 29-vuotiaat	128	1,67	0,73	3,80
30–44-vuotiaat	227	2,38*	1,2	4,90
45–54-vuotiaat	205	1,88	0,89	3,99
55–64-vuotiaat	199	1,33	0,62	2,89
Yli 65-vuotiaat	108	1		
Vähemmistö				
Ei	719	1		
Kyllä	148	1,42	0,88	2,27
Kulttuuritoimijuus 4 luokkaa				
Referenssiryhmä	484	1		
Aktiiviset	229	2,39***	1,50	3,79
Omaehtoiset	46	8,93***	4,53	17,63
Ammattilaiset	108	7,37***	4,46	12,18

*** $p < .001$, ** $p < .010$, * $p < .050$

Taulukko 3. Logistisen regressioanalyysin keskeiset tulokset.

Kulttuuripääkaupunkitoiminta on tavoittanut ammatillaisia paremmin kuin ruohonjuuritason kulttuuriosallistujia

Seuraavaksi selvitän miten Oulu2026 on tavoittanut tarkastelun kohteena olevia ryhmiä. Tarkastelen yksisuuntaisella varianssianalyysillä, miten edellä luodut kulttuuritoimijuutta kuvaavat taustamuuttujat ovat yhteydessä Oulu2026 toiminnan tuntemiseen ja miten he arvioivat tuntevansa toimintaa. Yksisuuntaisessa varianssianalyysissä tarkastellaan muuttujien välisiä yhteyksiä ja vertaillaan muuttujien sisäisten luokkien keskiarvoja (Nummenmaa, 2009, s. 184).

Asetin summamuuttujan Oulu2026-tunnetuus riippuvaksi muuttujaksi ja kulttuuritoimijuuden riippumattomaksi. Tulostin kolme mallia (A, B, C), joista ensimmäisessä on huomioitu oululaiset ja kahdessa jälkimmäisessä tulokset on rajattu kaupunkialuemuuttujan mukaan. Lisäksi analysoin varianssien homogeenisyyttä

Levenen-testillä. Levenen-testin nollahypoteesi on, että vertailtavien ryhmien varianssit ovat samansuuruisia, minkä myös esitetään olevan edellytys yksisuuntaiselle varianssianalyysille ja näin ollen nollahypoteesin tulisi jäädä voimaan (Field, 2009, s. 382; Jokivuori & Hietala, 2007, s. 200). Levenen testi ($p > .050$) osoitti että oletus varianssien homogeenisyydestä täyttyi jokaisen mallin kohdalla.

Yksisuuntaisen varianssianalyysin tuloksissa (Taulukko 5), mallien F-testin arvot ja niiden tilastollinen merkitsevyys viittaavat siihen, että vastaajien kuuluminen tiettyyn kulttuuriosallistujaryhmään on yhteydessä siihen, kuinka hyvin he tuntevat Oulu2026-toimintaa.

Kaikkien luokkien yhteisen keskiarvon (2,54) sekä eroteltujen lähialueiden (2,61) ja kaukaisempien alueiden (2,46) keskiarvojen perusteella voidaan tulkita, että kyselyyn vastanneiden oululaisten tuntemus kulttuuripääkaupunkitoiminnasta on kokonaisuudessaan melko vähäistä. Mallin A keskiarvojen tarkastelu paljastaa kuitenkin huomionarvoisen eron

Malli A: Lähialueet					Malli B: Kaukaisemmat alueet			
	N	VS	95 % luotta- musvälin alaraja	95 % luotta- musvälin yläraja	N	VS	95 % luotta- musvä- lin alaraja	95 % luotta- musvälin yläraja
Sukupuoli								
Mies	150	1			94	1		
Nainen	349	0,66	0,40	1,09	274	2,33	0,96	5,68
Ikäryhmät								
Alle 29-vuotiaat	71	1,00	0,38	2,70	57	6,93	0,78	61,47
30–44-vuotiaat	141	1,89	0,84	4,25	86	7,04	0,85	58,07
45–54-vuotiaat	104	2,04	0,87	4,81	101	3,04	0,36	25,92
55–64-vuotiaat	110	1,09	0,45	2,66	89	3,68	0,43	31,39
Yli 65-vuotiaat	73	1			35	1		
Vähemmistö								
Ei	409	1			310	1		
Kyllä	90	1,17	0,64	2,14	58	1,85	0,84	4,05
Kulttuuritoimijuus								
Referenssi-ryhmä	267	1			217	1		
Aktiiviset	131	2,96***	1,66	5,28	98	1,46	0,65	3,27
Omaehtoiset	25	11,29***	4,50	28,30	21	7,45***	2,55	21,78
Ammattilaiset	76	6,77***	3,65	12,58	32	8,56***	3,49	20,94

*** p<.001, ** p<.010, * p<.050

Taulukko 4. Logistisen regressioanalyysin keskeiset tulokset. Aineisto jaettu Kaupunkialueet -muuttujalla.

ryhmien välillä: Ammattilaisten tuntemus kulttuuripääkaupunkivuodesta nousee mitta-asteikolla hieman yli mediaanin, heillä olevan tuntemuksen ollessa ”jokseenkin hyvä” (3,09). Tämä eroaa selvästi referenssiryhmästä, jonka arvio (2,35) sijoittuu lähelle ”jokseenkin huonoa” tunnettuutta.

Mallissa A aktiivisten osallistujien tuntemus on hieman parempi (2,68) verrattuna omaehtoiisiin osallistujin (2,43). *Post hoc* -vertailu kuitenkin osoittaa, että tilastollisesti merkitseviä johtopäätöksiä voidaan tehdä vain ammattilaisten ja muiden ryhmien välisistä eroista. Näin ollen esimerkiksi aktiivisten ja omaehtoisten osallistujien keskinäisiä eroja ei voida tulkita luotettavasti. Tulokset osoittavat, että aktiiviset osallistujat eroavat tilastollisesti erittäin merkitsevästi sekä ammattilaisista että referenssiryhmästä, kun taas omaehtoiset eroavat merkittä-

västi vain ammattilaisista.

Mallissa B havaitaan, että lähialueilla asuvien vastaajien keskiarvot seuraavat samankaltaista kaavaa kuin mallissa A. Ammattilaisten keskiarvo on korkein (3,18), aktiivisten toiseksi korkein (2,72) ja omaehtoisten kolmanneksi korkein (2,46), kun taas referenssiryhmän keskiarvo jää pienimmäksi (2,39). Osa ryhmien välisistä eroista on yhä tilastollisesti merkitseviä, vaikka niiden merkitsevyys on hieman heikentynyt. Ainoastaan ammattilaiset eroavat selvästi muista ryhmistä. Tulokset osoittavat, että Oulu2026-toiminta on tavoittanut erityisen hyvin keskustassa ja keskustan lähialueilla asuvat ammattilaiset.

Kun otetaan huomioon myös Mallin C luvut, havaitaan tulosten viittaavan siihen, että keskustan kaukaisemmillä alueilla ja kunta-liitosalueilla tunnetaan Oulu2026-toimintaa

keskustaa ja keskustan lähialueita hieman heikommin. Myös kaukaisemmilla alueilla ammatillaiset (3,08) ovat ryhmä, joka tuntee parhaiten Oulu2026-toimintaa, verrattuna aktiivisiin (2,59) ja referenssiryhmään (2,29). Mallin C tarkempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että ei ole mielekasta tehdä johtopäätöksiä siitä, kuinka hyvin Oulu2026 on tavoittanut kauempana asuvia omaehtoisia osallistujia. Lopputulemana voidaan todeta, että ammatillaiset näyttävät tuntevan kulttuuripääkaupunkitoimintaa parhaiten myös kaukaisemmilla alueilla.

Tulokset tarjoavat mielenkiintoisia näkökulmia kansalaisten osallistumiseen. Koska kulttuuripääkaupunkivuosi toteutuu vasta vuonna 2026, on odotettavissa, että toiminta ei vielä ole laajasti tunnettu. Aiemmat tutkimukset kuitenkin korostavat, että paikallisten asukkaiden ulkopuolisuuden kokemusten välttämiseksi kulttuuripääkaupunkien toteutuksessa tulisi kommunikoida heidän kanssaan huolellisesti ja huomioida heidät pitkäjänteisesti läpi toteutuksen (Boyko, 2007; Kajdanek ym. 2023, s. 15).

Oulun kulttuuripääkaupunkitoteutus on tähän mennessä onnistunut tavoittamaan erityisesti ammatillaisia, vaikka aiempi analyysi osoitti, että ruohonjuuritason osallistujista, erityisesti omaehtoiset, ovat erittäin kiinnostuneita osallistumaan kulttuuripääkaupunkivuoden toteutukseen. Jancovich ja Hansen (2018) korostavat, että kulttuuripääkaupunkien toteutuksessa on tärkeää tukea myös ei-ammattilaisten osallistumista. Näin ollen Oulu2026:n olisi suositeltavaa vahvistaa toimiaan ruohonjuuritason osallistujien tavoittamiseksi.

Johtopäätökset ja pohdintaa

Tämän artikkelin tavoitteena oli tutkia, mitä ruohonjuuritason kulttuuriosallistuminen on Oulussa ja miten kyseinen ryhmä näkee vuonna 2026 toteutuvan Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden kiinnostavuuden ja tunnettuuden näkökulmista. Ruohonjuuritason kulttuuriosallistujat määriteltiin paikallisiksi asukkaiksi, jotka aktiivisesti ja omaehtoisesti harrastavat taidetta tai kulttuuria ilman ammatillisstatusta. Näitä osallistujia verrattiin taiteen ja kulttuurin

ammattilaisista koostuvaan ryhmään sekä passiivisiin osallistujiin, jotka ilmoittivat itsenäisen kulttuuriosallistumisen olevan vähäistä. Aineistona käytettiin Cuporen Oulu2026:n seurantaa ja arviointia varten kerättyä kyselyaineistoa.

Tulokset osoittivat, että ruohonjuuritason osallistuminen on aktiivisuuden lisäksi erityisesti luovaa ja tuottavaa omaehtoista osallistumista, kuten bänditoimintaa, vapaaehtoistoimintaa ja kulttuuriyhdistyksiin osallistumista sekä laulun, runouden ja kuvataiteiden harrastamista. Lisäksi ruohonjuuritason osallistujat asuivat hieman useammin Oulun kaukaisemmilla alueilla verrattuna ammatilaisiin.

Ruohonjuuritason aktiivisten osallistujien keskuudessa ilmeni hivenen suurempaa kiinnostusta kulttuuripääkaupunkivuoden toteutukseen verrattuna passiivisiin osallistujiin. Kuitenkin aineistossa erityisesti omaehtoista kulttuuriosallistumista harjoittavat ruohonjuuritason toimijat olivat lähes yhtä kiinnostuneita osallistumaan kulttuuripääkaupunkiohjelman toteutukseen kuin ammatillaiset. Oulu2026:n tavoitteena on, että 10 prosenttia toteutusalueen asukkaista osallistuu kulttuuripääkaupunkivuoden toimintoihin vapaaehtoisina (Hakukirja, 2021, s. 15–16; Luonila ym., 2024, s. 59). Tulokset korostavat, että omaehtoiset osallistujat muodostavat keskeisen ryhmän, johon kiinnittää erityistä huomiota tavoitteen saavuttamiseksi.

Oulu2026 pyrkii edistämään kaupunginosakulttuuria ja lisäämään reuna-alueiden asukkaiden osallistumista (Luonila ym., 2024, s. 58; Hakukirja, 2021, s. 86). Tulokset osoittavat alueellisia eroja: Keskustan alueella omaehtoisten kulttuuriosallistujien kiinnostus korostuu verrattuna passiivisiin osallistujaryhmiin, kun taas reuna-alueilla taiteen ja kulttuurin ammatillaiset osoittavat suurempaa kiinnostusta. Lisäksi ammatillaiset tuntevat Oulu2026-toiminnan varsin hyvin molemmilla alueilla. Lisätutkimus Oulun kaupunginosien tarkastelusta on tarpeen, sillä tässä tutkimuksessa kaupunginosia voitiin tilastollisesti merkitsevästi tarkastella vain yleisellä tasolla luokiteltuna lähialueisiin ja kaukaisempiin alueisiin (Liite 1). Lisäksi aineisto painottui Oulussa asuviin vastaajiin,

eikä koko Oulu2026-aluetta voitu kattavasti huomioida analyysissä.

Oulu2026 pyrkii erityisesti lasten, nuorten ja ikäihmisten osallistamiseen (Luonila ym., 2024, s. 62), mutta aineistossa näitä ryhmiä esiintyi suhteellisen vähän. Tämä on erityisen ongelmallista esimerkiksi nuorten omaehtoisen osallistumisen tarkastelun kannalta, sillä Tilastokeskuksen (2018a) mukaan 43 % 15–24-vuotiaista harrastaa erilaisia luovia taiteita. Nuorten kulttuurinen osallistuminen myös painottuu kulttuurin tuottamiseen kuluttamisen sijaan, ja omaehtoisuus on keskeinen arvo heidän osallistumisessaan (Kumpulainen & Husu, 2020). Myös Schalin ja Pyykkönen (2022) ovat todenneet, että nuoret harrastavat monipuolisesti luovia taiteita ja korostaneet osallistumisen sosiaalista merkitystä heille. Oululaisten nuorten omaehtoisen osallistuminen ja etenkin siihen liittyvä sosiaalisuus vaatisi esimerkiksi laadullis-

sin menetelmien ja aineistoin tehtyä tutkimusta.

Tuloksissa ilmeni myös, että verrattuna muihin ryhmiin ammattilaisten joukossa suurempi osa oli ilmoittanut kuuluvansa johonkin vähemmistöön. Koska tämä tutkimus keskittyi ruohonjuuritason osallistujien tarkasteluun, ammattilaisten vähemmistöasemaa koskevat havainnot jäivät käsittelemättä yksityiskohtaisemmin, vaikka Jenni Pekkarinen (2023) on nostanut esille, kuinka marginalisoidut ryhmät tulisi ottaa huomioon kaikilla kulttuuripääkaupunkivuoden suunnittelun ja toteutuksen ta-soilla, jotta erilaisten vähemmistöryhmien osallistamista koskevat tavoitteet toteutuisivat.

Vaikka ruohonjuuritason osallistujien tarkastelu ajallisen aktiivisuuden perusteella tarjosi kattavan otoksen, tämä tutkimus pyrki huomiomaan myös osallistumisen omaehtoisuuden. Tämä lähestymistapa muodostaa kuitenkin tutkimuksen keskeisen rajoitteen, sillä omaehtois-

Mallit: Tarkasteltavan riippumattoman muuttujan ryhmät (Ryhmätunnus)	N	Keski-arvo	Keskiahajonta	Post Hoc testi (Bonferroni)
A: Kaikki: Kulttuuritoimijuus 4 luokkaa ***; F:28,66; Eta2: ,069				
Aktiiviset (1)	317	2,68	0,92	Ero ryhmien 3 & 4 välillä (***)
Omaehtoiset (2)	54	2,43	1,00	Ero ryhmän 3 välillä (***)
Ammattilaiset (3)	152	3,09	1,04	Ero ryhmien 1,2 & 4 välillä (***)
Referenssiryhmä (4)	637	2,35	0,91	Ero ryhmien 1 & 3 välillä (***)
Yhteensä	1160	2,54	0,97	
B: Lähialueet: Kulttuuritoimijuus 4 luokkaa ***; F:16,17; Eta2: ,081				
Aktiiviset (1)	158	2,72	0,94	Ero ryhmien 3 & 4 välillä (**)
Omaehtoiset (2)	26	2,46	0,99	Ero ryhmän 3 välillä (**)
Ammattilaiset (3)	89	3,18	1,03	Ero ryhmien 1 & 2 (**) & 4 välillä (***)
Referenssiryhmä (4)	280	2,39	0,96	Ero ryhmien 1(**) & 3 välillä (***)
Yhteensä	553	2,61	1,00	
C: Kaukaisemmat alueet: Kulttuuritoimijuus 4 luokkaa ***; F:10,57; Eta2: ,070				
Aktiiviset (1)	117	2,59	0,89	Ero ryhmien 3 & 4 välillä (*)
Omaehtoiset (2)	23	2,48	0,99	Ei tilastollisesti merkitseviä eroja
Ammattilaiset (3)	40	3,08	0,86	Ero ryhmien 1 (*) & 4 välillä (***)
Referenssiryhmä (4)	245	2,29	0,86	Ero ryhmien 1 (*) & 3 välillä (***)
Yhteensä	425	2,46	0,90	

*** p<.001, ** p<.010, * p<.050

Taulukko 5. Yksisuuntainen varianssianalyysi. Eri kulttuuriosallistujaryhmien arvio Oulu2026-kulttuuripääkaupunkitoiminnan tuntemisesta sekä ryhmäkohtaiset erot.

ten osallistujien tapausmäärä oli pieni muihin ryhmiin verrattuna, mikä vaikeutti tulosten elaborointia. Lisäksi vastaajien käsitykset kulttuurista saattavat poiketa tutkimuksen tai kyselyn laatijoiden määrittelystä. Kulttuurin käsitteen laaja tulkinta voi vaikuttaa tuloksiin, kuten sisällönanalyysissä havaittiin, sillä vastaajien tavat ymmärtää ja kokea kulttuuri osoittautuivat moninaisiksi. Ryhmien täsmällistä muodostamista haastoi myös ammattilaisuutta koskevan vastausvaihtoehdon ”*Jokin muu*” epämääräisyys.

On myös mahdollista, että osa vastaajista harjoittaa omaehtoista kulttuuritoimintaa, vaikka ei ole maininnut siitä analysoiduissa avovastauksissa. Vaikka omaehtoisten osallistujien ryhmä tässä tutkimuksessa oli pieni, Tilastokeskuksen tilastot (2018a; 2018b, ks. myös Pirnes, 2021) osoittavat, että omaehtoisiksi luokiteltavat kulttuoriosallistumisen muodot ovat yleisiä suomalaisten keskuudessa. Näyttäisi siltä, että kulttuurikentällä toimii aktiivinen ruohonjuuritason ei-ammattilaisten ryhmä, joka ei selkeästi sijoitu esimerkiksi vapaan kentän toimijoiden joukkoon.

Tämä artikkeli pyrki tunnistamaan tätä vielä suhteellisen tuntematonta kulttuoriosallistumisen aluetta, mutta ilmiötä tutkivien mittareiden operationalisointi osoittautui haastavaksi. Jatkossa vastaaviin kyselytutkimuksiin tulisi sisällyttää enemmän luovaa kulttuoriosallistumista koskevia vaihtoehtoja. Tämä voisi paitisi edistää omaehtoisuuden tutkimista, myös auttaa tunnistamaan osallistumisen sosiaalisia ulottuvuuksia, kuten osallistujien motivaatioita ja verkostoja.

Kulttuuripääkaupunkitoiminnan keskeinen tavoite on saavuttaa pitkäaikaisia vaikutuksia (Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 445/2014/EU, 2. artikla; Hakukirja, 2021, s. 13). Kulttuuripääkaupunkivuosien vaikutuksia arvioivat tutkimukset korostavat, että onnistunut kommunikaatio ja paikallisen väestön huomioiminen toteutuksessa ovat ratkaisevia pysyvien vaikutusten saavuttamiseksi (Kajdanek, 2023, s. 15; Liu, 2017; Boyko, 2007, s. 174). Lisäksi viimeaikainen kaupunkialueiden kehittämiseen kohdistunut tutkimus on luonnehtinut ruohonjuuritasoa ”alihyödynnetyksi resurssiksi”, erityisesti kun halutaan saada aikaan kestäviä vaikutuksia (Luonila ym., 2023).

Tulosten perusteella tietoisuutta Oulu2026-kulttuuripääkaupunkivuodesta tulisi suunnata entistä vahvemmin oululaisille ruohonjuuritason kulttuoriosallistujille. Heidät tulisi sitouttaa kulttuuripääkaupunkivuoden toteutukseen jo ennen vuotta 2026 esimerkiksi Hakukirjassa (2021, s. 72) esitetyn matalan kynnyksen ohjelmahaun kautta. Kulttuurin parissa monipuolisesti aktiiviset ruohonjuuritason osallistajat voisivat myös innokkaasti levittää kulttuuripääkaupungin sanomaa asuinalueillaan, kulttuuriyhdistyksissään ja osana tekemäänsä vapaaehtoistyötä. Heidän rekrytoimisensa kulttuurilähettiläiksi voisi vahvistaa tietoisuutta Oulu2026-toiminnasta myös reuna-alueilla. Kulttuurilähettiläinä nämä aktiiviset osallistajat voisivat myös järjestää kulttuuri-ohjelmaa muille ja siten edistää yhteisöllisyyttä sekä kulttuuripääkaupunkivuoden vaikutuksia.

Lähteet

Anttiroiko, A.-V. (2003). Kansalaisten osallistuminen, osallisuus ja vaikuttaminen tietoyhteiskunnassa. Teoksessa P. Bäcklund (toim.), *Tietoyhteiskunnan osallistuva kansalainen: Tapaus Nettimaunula* (s. 11–32). Helsinki: Helsingin kaupungin tietokes-

kus.

Boyko, C. T. (2007). Are you being served? The impacts of a tourist hallmark event on the place meanings of residents. *Event Management*, 11(4), 161–177. DOI: 10.3727/152599508785899910

- von Branderburg, C. (2008). *Kulttuurin ja hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä: Näköaloja taiteen soveltavaan käyttöön*. Opetusministeriön julkaisuja 2008:12.
- Cerisola, S. & Panzera, E. (2022). Cultural participation in Cultural and Creative Cities: Positive regional outcomes and potential congestion concerns. *Papers in regional science*, 101(6), 1245–1261. DOI: 10.1111/pirs.12709
- Chan, T. W. & Goldthorpe, J. H. (2007). Social stratification and cultural consumption: The visual arts in England. *Poetics (Amsterdam)*, 35(2), 168–190. DOI: 10.1016/j.poetic.2007.05.002
- Chou, T. (2012). Creative Space, Cultural Industry Clusters, and Participation of the State in Beijing. *Eurasian geography and economics*, 53(2), 197–215. DOI: 10.2747/1539-7216.53.2.197
- Cohendet, P., Grandadam, D. & Simon, L. (2011). Rethinking urban creativity: Lessons from Barcelona and Montreal. *City, culture and society*, 2(3), 151–158. DOI: 10.1016/j.ccs.2011.06.001
- Ertiö, T. (2012). *Osallistuminen ja osallisuus Turun kulttuuripääkaupunkivuoteen 2011*. Turku 2011 -säätiön loppuraportti kulttuuripääkaupunkivuoden toteutumisesta.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös. (2014). *N:o 445/2014/EU*, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, Euroopan kulttuuripääkaupunkeja koskeasta unionin toiminnasta vuosiksi 2020–2033 ja päätöksen N:o 1622/2006/EY kumoamisesta
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS (and sex and drugs and rock 'n' roll)* (3rd ed.). Los Angeles: Sage.
- Fitjar, R. D., Rommetvedt, H. & Berg C. (2013). European Capitals of Culture: elitism or inclusion? The case of Stavanger 2008, *International Journal of Cultural Policy*, 19(1), 63–83. DOI: 10.1080/10286632.2011.600755
- Fu, D. & Distelhorst, G. (2018). Grassroots Participation and Repression under Hu Jintao and Xi Jinping. *The China journal* (Canberra, A.C.T.), 79(1), 100–122. DOI: 10.1086/694299
- Gravante, T. & Poma, A. (2022). How are emotions about COVID-19 impacting society? The role of the political elite and grassroots activism. *International journal of sociology and social policy*, 42(3/4), 369–383. DOI: 10.1108/IJS-SP-07-2020-0325
- Hakukirja. (2021). *Oulun matka kohti kulttuuri-ilmastomuutosta*. Oulu2026-hakemuksen suomeksi toimitettu versio. PDF-tiedosto. https://oulu2026.eu/wp-content/uploads/2022/10/Oulu2026_hakukirja_web.pdf (Haettu 21.2.2024)
- HETUS. (2019). *Harmonised European Time Use Surveys 2018 Guidelines*. Eurostat
- Hirvi-ljäs, M., Renko, V., Lahtinen, E., Sokka, S., Jakonen, O. & Kurlin-Niiniäho, A. (2021). *Taiteilijana Suomessa -tutkimus: Lähestymistapojen ja metodologioiden pohdintaa*. Cuporen työpapereita 15. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore
- Hudson, C., Sandberg, L. & Schmauch, U. (2017). The co-creation (of) culture? The case of Umeå, European Capital of Culture 2014. *European planning studies*, 25(9), 1538–1555. DOI: 10.1080/09654313.2017.1327032
- Jancovich, L. & Hansen, L. E. (2018). Rethinking participation in the Aarhus as European Capital of Culture 2017 project. *Cultural trends*, 27(3), 173–186. DOI: 10.1080/09548963.2018.1473951
- Jokivuori, P., & Hietala, R. (2007). *Määrällisiä tarinoita: Monimuuttujamenetelmien käyttö ja tulkinta*. WSOY.
- Järvelä, Pirkko & Rosenqvist, Olli (2007): *Ikääntyvien kulttuuritoiminta maaseutukuntien voimavarana*. Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Kokkola.
- Kajdanek, K., Błaszczyk, M. & Banaszak, E. (2023). Breaking open the black box of narratives on European Capital of culture: Social positioning, cultural participation, and success and failure stories (case of ECOC Wrocław 2016). *International journal of cultural policy*, 30(5), 647–666. DOI: 10.1080/10286632.2023.2244516
- Kalliomäki, H. & Vahlo, J. (2017). Kulttuurisuunnittelu lähestymistapana kaupunkien yhteiskehittämiseen. Teoksessa M. Häyrynen & A. Wallin (toim.), *Kulttuurisuunnittelu: Kaupunkikehittämisen uusi näkökulma* (s.105–134). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kangas, A. & Pirnes, E. (2015). Kulttuuripoliittinen päätöksenteko, lainsäädäntö, hallinto ja rahoitus. Teoksessa I. Heiskanen, A. Kangas & R. Mitchell (toim.), *Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta ja lainsäädäntö*. (2. uudistettu laitos.) (s. 23–104). Helsinki: Tietosanoma.
- Kangas, A., Sokka, S., Itkonen, H., Jakonen, O. (2018). *Aktiiviset osallistujat: Kuntalaiset kulttuuri- ja liikuntapalvelujen kehittäjinä*. Cuporen verkkojulkaisu 46. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
- Karttunen, S., Lahtinen, E., Ruusuvirta, M., Kurlin, A., Karri, S. & KEA European Affairs. (2020). *Koh-ti avointa ja osallistavaa kaupunkia: kulttuurinen moninaisuus, osallistuminen ja saavutettavuus*. EspooCult -tietokortti 4. KEA European Affairs ja Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
- Katz-Gerro, T. & Jaeger, M. M. (2013). Top of the Pops, Ascend of the Omnivores, Defeat of the Couch Potatoes: Cultural Consumption Profiles in Denmark 1975–2004. *European sociological review*, 29(2), 243–260. DOI: 10.1093/esr/jcr058
- Kiilakoski, T., Gretsches, A. & Nivala, E. (2012). Osallisuus, kansalaisuus ja hyvinvointi. Teoksessa A. Gretsches & T. Kiilakoski (toim.), *Demokratiaoppi-tunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa* (s. 9–34). Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotut-

- kimus-seura. Julkaisuja 118.
- Kiilakoski, T. & Tervahartiala, M. (2015). Taiteen osallisuus, osallisuuden taide – Tulkintoja taidelähtöisten menetelmien käytöstä koulussa. *Sosiaalipedagogiikka*, 16, 31–67. DOI: 10.30675/sa.122645
- Kumpulainen, K. & Husu, H. (2020). Nuorten yhteiskunnallinen osallistaminen kulttuuri- ja vapaa-ajan toiminnan kautta. *Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja*, 5(1), 26–45. DOI: 10.17409/kpt.99443
- Kumpulainen, K., Luonila, M., Ruokolainen, O., Leppänen, A. & Koskinen-Koivisto, E. (2024). Lähiöiden kulttuuriset resurssit ja osallistumisen esteet. Teoksessa E. Koskinen-Koivisto, & K. Kumpulainen (toim.). *Kestävä kulttuurisuunnittelu* (s. 68–86). SoPhi 155. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Landry, C. (2000). *The creative city: A toolkit for urban innovators*. London: Earthscan.
- Liu, Y. (2014). Socio-Cultural Impacts of Major Event: Evidence from the 2008 European Capital of Culture, Liverpool. *Social indicators research*, 115(3), 983–998. DOI: 10.1007/s11205-013-0245-7
- Liu, Y. D. (2017). Quality of life as event legacy: An evaluation of Liverpool as the 2008 European capital of culture. *Applied Research in Quality of Life*, 12(3), 653–670. DOI: 10.1007/s11482-016-9481-8
- Luonila, M., Kumpulainen, K., Leppänen, A., Koskinen-Koivisto, E. & Ruokolainen, O. (2023). Community resilience and cultural sustainability in two Finnish urban neighbourhoods. *Frontiers in political science*, 5. DOI: 10.3389/fpos.2023.1213240
- Luonila, M., Renko, V., Ruusuvirta, M., Sokka, S., Leppänen, A. & Okker, S. (2024). *Kohti Oulu2026-Euroopan kulttuuripääkaupunkivuotta: Lähtötilanne vuonna 2022*. Cuporen verkkojulkaisuja 77. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
- Lähdesmäki, T. (2013). Cultural activism as a counter-discourse to the European Capital of Culture programme: The case of Turku 2011. *European journal of cultural studies*, 16(5), 598–619. DOI: 10.1177/1367549413491720
- Markusen, A. & Gadwa, A. (2010). Arts and Culture in Urban or Regional Planning: A Review and Research Agenda. *Journal of Planning Education and Research*, 29(3), 379–391. DOI: 10.1177/0739456X09354380
- Mäenpää, P. & Faehnle, M. (2021). 4. sektori: Kuinka kaupunkiaktivismi haastaa hallinnon, muuttaa markkinat ja laajentaa demokratiaa. Tampere: Vastapaino.
- Mäkinen, K. (2019). Taidetta ja kohtaamisia: Osallistujien kokemuksia EU:n osallistavassa hallinnassa. *Politiikka*, 61(3), 223–246.
- Nummenmaa, L. (2009). *Käyttätymistieteiden tilastolliset menetelmät* (2. uud. laitos.). Helsinki: Tammi.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2011). *Vapaan kentän ammatillaisryhmien toimintaedellytysten parantaminen*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:14. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75477/tr14.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (haettu 6.2.2024)
- Oulu2026 (3.12.2024). Oulu2026-verkkosivu. Kulttuuripääkaupunkivuoden virallinen verkkosivu. <https://oulu2026.eu/>
- Pekkarinen, J. (2023). An Intersectional Analysis of Young People's Cultural Participation in the Context of the European Capital of Culture: The Case of Oulu2026. *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*, 26(2), 238–263. DOI: 10.18261/nkt.26.2.9
- Pirnes, E. (2021). Paljonko on paljon? Teoksessa R. Hanifi, J. Haaramo & K. Saarenmaa (toim.), *Mitä kuuluu vapaa-aikaan?: Tutkimus, tieto ja tulkinnat* (s. 221–248). Helsinki: Tilastokeskus.
- Purhonen, S., Gronow, J., Heikkilä, R., Kahma, N., Rahkonen, K., & Toikka, A. (2014). *Suomalainen maku: Kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen*. Helsinki: Gaudeamus.
- Pynnönen, K. & Mitchell, R. (2012). *Ikääntyvät ja ikääntyneet taiteen ja kulttuurin kentillä: 50+ Kulttuuribarometrin tuloksia*. Cuporen julkaisuja 20. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissektio.
- RensuJeff, K. (2014). *Taiteilijan asema 2010: Taiteilijakunnan rakenne, työ ja tulonmuodostus* (2. korjattu painos). Helsinki: Taiteen edistämiskeskus
- Rita, H. (2004). Vetosuhde (odds ratio) ei ole todennäköisyyksien suhde. *Metsätieteen aikakauskirja*, 2, 207–212. DOI: 10.14214/ma.6249
- Ruokolainen, O. (2017). *Suunniteltu luovuus: Kulttuuritoiminnot ja strategien aluekehittäminen*. Tampere University Press.
- Ruusuvirta, M. & Saukkonen (2015). Taiteen ja kulttuurin kolmas sektori. Teoksessa I. Heiskanen, A. Kangas & R. Mitchell (toim.), *Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta ja lainsäädäntö*. (2. uudistettu laitos.) (s. 354–375). Helsinki: Tietosanoma.
- Schalin, A. & Pyykkönen, M. (2022). *Nuorten kulttuuria tukemassa: Nuoret kulttuurin harrastajina ja kulttuuripalvelujen käyttäjinä sekä kulttuurisen nuorisotyön kehittäminen Keski-Suomessa*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 171. <https://edition.fi/nuorisotutkimusseura/catalog/view/331/264/840-1> (Haettu: 4.12.2024)
- Siisiäinen, M. (2010). Osallistumisen ongelma. *Kansalaisyhteiskunta*, 1(1), 8–40.
- Siisiäinen, M. (2014). Four Faces of Participation. Teoksessa A.-L. Matthies & L. Uggerhøj (toim.), *Participation, marginalization and welfare services: Concepts, politics and practices across European countries* (s. 29–45). Farnham, Surrey:

-
- Ashgate.
- Silvasti, T. (2014). Sisällönanalyysi. Teoksessa I. Mas-
sa (toim.). *Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympä-
ristötutkimukseen* (s. 33–48). Helsinki: Gaudea-
mus.
- Talaskivi, K. (2020). Ammattitaiteilijuus ja kirjailija-
na olemisen ehdot muunkielisten kirjailijoiden
näkökulmasta. *Kulttuuripoliitiikan tutkimuksen
vuosikirja 2020*. Kulttuuripoliitiikan tutkimuksen
seura. DOI: 10.17409/kpt.92259
- Tilastokeskus. (2018a). Ajankäyttö. Tilastokeskuksen
verkkotietokanta: [https://statfin.stat.fi/PXWeb/
pxweb/fi/StatFin_Passiivi/StatFin_Passiivi_vpa/](https://statfin.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin_Passiivi/StatFin_Passiivi_vpa/)
(Haettu: 11.4.2024)
- Tilastokeskus. (2018b). Vapaa-ajan osallistuminen.
Tilastokeskuksen verkkotietokanta: [https://
statfin.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin_Passiivi/
StatFin_Passiivi_vpa/](https://statfin.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin_Passiivi/StatFin_Passiivi_vpa/) (Haettu: 11.4.2024)
- UNESCO (1980). *Recommendation concerning
the Status of the Artist*. Haettu osoittees-
ta: [https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/
pf0000111428?posInSet=11&queryId=-
d1e74e47-8f69-424e-b44b-8f29dd362af9](https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000111428?posInSet=11&queryId=-d1e74e47-8f69-424e-b44b-8f29dd362af9) (Haet-
tu: 7.2.2024)
- UNESCO (2012): *Measuring Cultural Participation.
2009 Framework for Cultural Statistics Handbook*
- No2. UNESCO Institute for Statistics, Montreal.
Haettu osoitteesta: [https://uis.unesco.org/sites/
default/files/documents/measuring-cultural-par-
ticipation-2009-unesco-framework-for-cultu-
ral-statistics-handbook-2-2012-en.pdf](https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/measuring-cultural-participation-2009-unesco-framework-for-cultural-statistics-handbook-2-2012-en.pdf) (Haettu:
7.2.2024)
- Villi, M. (2014). Medialla töissä. Teoksessa M. Leh-
tonen, K. Valaskivi & H. Kuusela (toim.) *Tehtävä
kulttuurille. Talouden ja kulttuurin muuttuvat suh-
teet*. (s. 326–343). Helsinki: Vastapaino.
- Virolainen, J. (2015). *Kulttuuriosallistumisen muuttu-
vat merkitykset: Katsaus taiteeseen ja kulttuuriin
osallistumiseen, osallisuuteen ja osallistumatto-
muuteen*. Cuporen verkkojulkaisuja 26. Kulttuuri-
poliittisen tutkimuksen edistämissäätiö
- Vujičić, M. D., Stankov, U., Pavluković, V., Štajner-
Pauga, I., Kovačić, S., Čikić, J. Milenković, N. & Ze-
lenović Vasiljević, T. (2023). Prepare for Impact!
A Methodological Approach for Comprehensive
Impact Evaluation of European Capital of Culture:
The Case of Novi Sad 2022. *Social indicators
research*, 165(2), 715–736. DOI: 10.1007/s11205-
022-03041-1
- Williams, J.P. (2011). *Subcultural theory: traditions
and concepts*. Cambridge, UK: PolityPress.
-

Loppuviitteet

1. Kyselyn toteuttamisen ajankohtana vuonna 2022 ja etenkin sitä edeltävän vuoden aikana on vallinnut Covid-19-pandemia. Tästä johtuvat

rajoitukset ovat vaikuttaneet kulttuuriosallistu-
misen mahdollisuuksiin ja yhteiskunnallinen
tilanne on mahdollisesti vaikuttanut vastauksiin.

Liite 1

Oulun ruohonjuuritason kulttuuriosallistujien
lähtökohdat Oulu2026-kulttuuripääkaupunki-
vuoteen, Muuttujan Kaupunkialue luokat
Lähialueet (Keskusta ja keskustan lähialueet):

- Höyhtyä
- Kaukovainio
- Keskusta
- Myllyoja
- Nuottasaari
- Oulunsuu
- Puolivälinkangas
- Tuira

Kaukaisemmat alueet (Keskustan kaukaisemmat
alueet ja kuntaliitosalueet):

- Haukipudas
- Hiukkavaara
- Jääli
- Kaakkuri
- Kajonharju
- Kello
- Kiiminki
- Korvensuora
- Koskela
- Maikkula
- Oulunsalo
- Pateniemi
- Sanginsuu
- Yli-li
- Ylikiiminki

Abstract in English

Grassroots Cultural Participation in Oulu: Towards the Oulu2026 European Capital of Culture

The City of Oulu, together with 39 municipalities and cities in northern Finland, has been designated the European Capital of Culture for 2026 (Oulu2026). Oulu2026 aims to engage citizens in the implementation of its programs and activities.

This study examines grassroots cultural participation in the City of Oulu, investigating the level of interest among grassroots cultural participants in contributing to the Oulu2026 program

and evaluating whether Oulu2026 has effectively reached this group. The data (N=2752, analysed sample size N=1327) was collected in 2022 as part of the Oulu2026 evaluation research.

Key findings indicate that citizens who are non-professional grassroots actors, particularly those involved in creative practices, show a high level of interest in participating in Oulu2026. However, the results also reveal that, Oulu2026 has not yet effectively reached the grassroots.

Keywords: cultural participation, grassroots, Oulu2026, ECoC

Kirjoittaja

Sauli Okker, YTM. Kulttuuripolitiikan väitöskirjatutkija, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto. Vieraileva tutkija, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. sauli.o.okker@jyu.fi